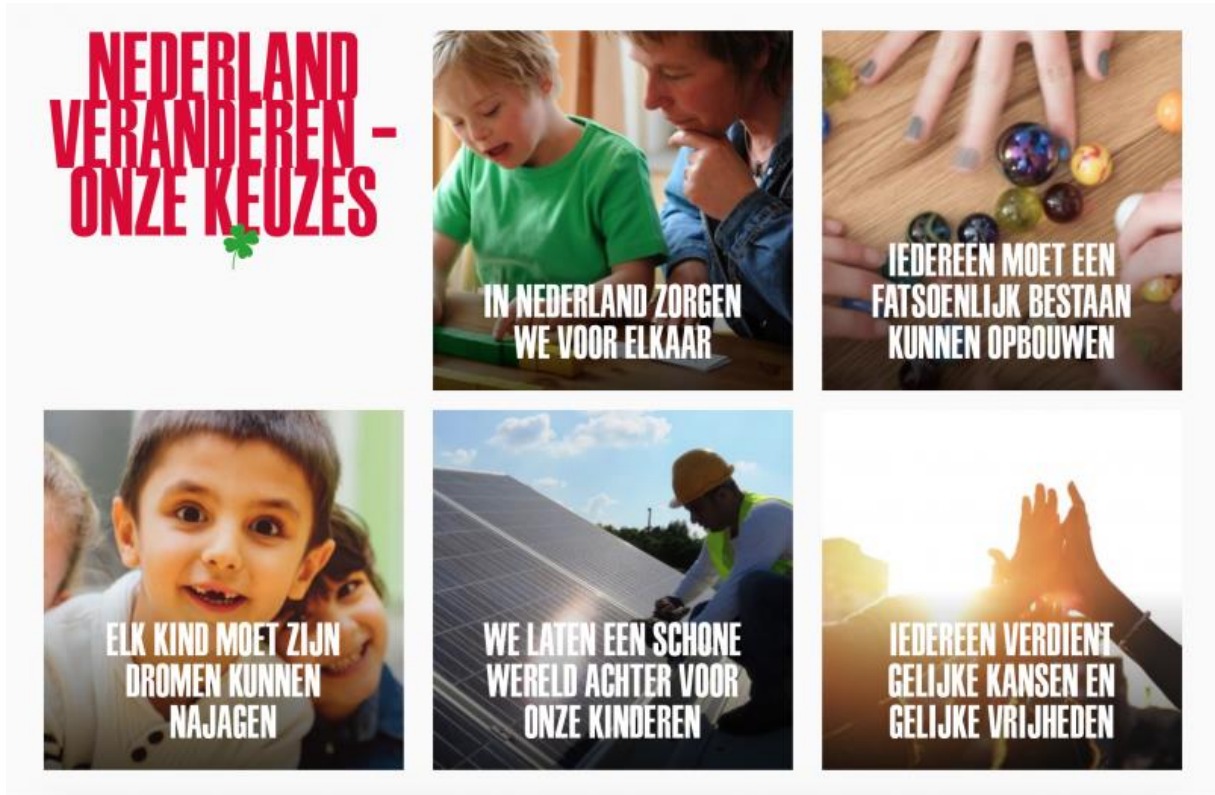

Programma **GroenLinks** Heerenveen 2018 - 2022

Tijd voor verandering!

“We gaan Nederland veranderen”, zei Jesse Klaver bij zijn aantreden als leider van GroenLinks.

Het is tijd voor verandering!

GroenLinks kiest met dit programma voor een Heerenveen waarin groen en welzijn vooropstaan.

Wat moet er veranderen?

We mogen de samenleving niet uit elkaar laten spelen. We hebben respect voor diversiteit (voor wie of wat anders is). Vanuit het respect voor diversiteit willen we een maatschappij die rechtvaardig is en zwakkeren beschermt. Dus gelijke kansen, een eerlijke verdeling van middelen (zoals inkomen) en werk. Iedereen mag meedoen en meebeslissen, en ieder mens heeft de mogelijkheid in vrijheid te werken aan een goede toekomst. Armoede wordt bestreden en kwalitatief goede zorg is beschikbaar voor hen die dit nodig hebben, waarbij de mogelijkheden van de eigen sociale omgeving van mensen zoveel mogelijk worden benut. Centraal hierbij staan keuzevrijheid, zelfstandigheid en onafhankelijkheid.

De achteruitgang van het milieu moet stoppen. We zien geen tegenstelling tussen economie en milieu, maar gaan voor een duurzame economie die werkt voor mens, dier en natuur.

De mensen in onze gemeente moeten vertrouwen kunnen hebben in het gemeentelijk bestuur, dat dicht bij de burgers moet staan. We staan voor openheid in bestuur: inzichtelijke besluitvorming en medezeggenschap van burgers.

Op 21 maart 2018, kunt u stemmen voor verandering!

Inhoudsopgave

1 Een moderne gemeente	4
<i>Besturen en organiseren</i>	
De gemeente is er voor de burger	4
Onze democratie	5
Heerenveen in de wereld	6
2 Andere blik op werk	7
<i>Werk en inkomen</i>	
Werk	7
Werkzoekenden	7
Vrijwilligers	8
Inkomen	8
Kinderopvang	9
Schuldenproblematiek	10
3 Prettig leven	11
<i>Leefbare wijken en dorpen</i>	
Groen (en) wonen	12
Samen leven	13
Veiligheid	14
Scholen en voorzieningen	14
Sport	16
Kansen voor de jeugd	16
Een creatieve samenleving	17
4 Moderne solidariteit	19
<i>Meedoen</i>	
Solidair en toegankelijk	19
De doelgroep praat mee	20
Jeugdzorg	21
Zorg voor ouderen en mensen met een beperking	22
5 Duurzaamheid en milieu	24
Duurzaamheid	24
Een duurzaam Heerenveen	25
Dierenwelzijn	26
Groen ondernemen	27
Verkeer en vervoer	28

1 Een moderne gemeente

Besturen en organiseren

De wereld verandert en daarmee verandert ook de rol van de verschillende overheden, dus ook die van de gemeente. De gemeente dient tijdig duidelijk te maken aan de inwoners wat er van hen wordt verwacht en wat zij van de gemeente kunnen verwachten.

Inwoners van Heerenveen worden niet alleen op de hoogte gehouden, maar al in het beginstadium betrokken bij besluiten die hun omgeving aangaan. GroenLinks verwacht van burgers een actieve houding en betrokkenheid bij het bedenken van beleid. Zij zijn immers de experts?!

Onze gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor de omgeving. De gemeente zet zich dan ook in om bij te dragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen vastgelegd door de Verenigde Naties.

De gemeente is er voor de burger

1. GroenLinks vindt goed overleg tussen de gemeente en haar bewoners belangrijk. Mensen verdienen een prettige bejegening; behoren duidelijke informatie te ontvangen en moeten krijgen waar ze recht op hebben.

2. De gemeente moet werken aan klantvriendelijkheid en een goede toegang tot diensten.
3. De dienstverlening van de gemeentelijke organisatie moet aangepast zijn aan de (veranderende) wensen van de burger. Dit betekent bijvoorbeeld brieven en beslissingen versturen die begrijpelijk zijn; een website die klantvriendelijk is voor iedereen, van ondernemers, huiseigenaren en huurders tot uitkeringsgerechtigden etc.
4. De website moet worden voorzien van een goed werkende zoekfunctie op trefwoorden.
5. Er is één heldere klachtenprocedure die betrekking heeft op alle gemeentelijke taken.
6. In alle communicatie van de gemeente moeten de mogelijkheid van bezwaar en beroep en de klachtenprocedure worden genoemd. De klachtencommissie bestaat uit onafhankelijke functionarissen.
7. Er wordt een – onafhankelijke, dus niet aan een instelling verbonden – ombudspersoon aangesteld die een onafhankelijk oordeel kan geven. De ombudspersoon wordt onderdeel van de participatieraad.
8. Bij nalatigheid of termijnoverschrijding van de gemeente, valt de beslissing uit in het voordeel van de aanvrager, volgens de zgn. Lex Silencio Positivo (LSP).
9. Het systeem van 'rechttop.nl' moet worden vervangen door het gebruiksvriendelijker 'berekenjerecht.nl' van het NIBUD.

Onze democratie

GroenLinks heeft vertrouwen in burgers. We vinden het van groot belang dat inwoners van Heerenveen in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken worden bij grote en klein(er)e veranderingen in hun woonomgeving. We pleiten dan ook voor 'beginspraak', waarbij burgers en maatschappelijke organisaties zo vroeg mogelijk worden betrokken bij plannen. Dit zorgt voor betere plannen die breder gedragen worden en voorkomt weerstand achteraf.

1. Een goede eerste stap hiervoor is de dienstverlening via internet, waarbij inwoners zich kunnen abonneren op een e-mailoverzicht van plannen en vergunningen per postcode. Diegene die graag op de hoogte gehouden wil worden op papier, kan dat aangeven en ontvangt deze gerichte informatie op papier.

2. Initiatieven van burgers die een bijdrage leveren aan de samenleving en de duurzame economie moeten leidend zijn en positief worden benaderd. De gemeente neemt de rol op zich om samen met de burgers te kijken op welke wijze dergelijke initiatieven gerealiseerd kunnen worden.
3. GroenLinks wil dat er bij wijzigingen van het bestemmingsplan ter plaatse een bord wordt opgehangen waarop de wijzigingen worden aangekondigd.
4. Het 'Petear', waarbij iedereen mag inspreken, moet vaker worden ingezet.
5. De nieuwe gemeente heeft een formatie van 3,0 Fte voor wethouders, dit kunnen dus drie wethouders met fulltimebanen zijn, maar het kunnen ook vier parttimers zijn.
6. Samenwerking met andere gemeentes is goed, maar de regie moet in handen blijven van de gemeenteraad. In elke gemeenschappelijke regeling dient de rol van de gemeenteraad vastgesteld te worden. Bestuursleden zijn verplicht de raad vroegtijdig te informeren, ruggespraak te houden met hun gemeenteraad of te stemmen met last namens het gemeentebestuur en/of een raadscommissie in te stellen die controleert op hetgeen er bij verbonden partijen gebeurt en/of een vaste adviescommissie in te stellen voor de Gemeenschappelijke Regeling, waarin raadsleden van de verschillende deelnemers zitting hebben.

Heerenveen in de wereld

1. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen zijn vastgesteld door de 193 lidstaten van de Verenigde Naties en bestaan uit 17 langetermijndoelen voor de periode van 2016 – 2030. GroenLinks Heerenveen wil deze doelen, waar relevant, als referentiekader inzetten voor gemeentelijk beleid.
2. We zijn een FairTrade gemeente! FairTrade is veelomvattend, Heerenveen moet een FairTrade gemeente zijn in de breedste zin van het woord.
3. De gemeente neemt het voortouw bij de toepassing van schone energie en stimuleert bedrijven hetzelfde te doen.

2 Andere blik op werk

Werk en inkomen

Mensen die het nodig hebben, zoals gehandicapten en ouderen, hebben recht op fatsoenlijke zorg. Als je je baan kwijtraakt, als je als zzp'er arbeidsongeschikt raakt, als je met pensioen gaat, dan moet je verzekerd zijn van inkomen en zorg. Je moet de kans krijgen om weer aan de slag te gaan. Dat laten we niet aan de markt over. Dat is een kerntaak van de overheid en een verantwoordelijkheid van ons allemaal.

Werk

1. Wij willen innovatieve bedrijven aantrekken op het gebied van duurzame technieken.
2. Kleinschalige duurzame energieprojecten leveren installatiebedrijven meer werk op.
3. Duurzame recreatie moet bevorderd worden.
4. We stimuleren levenslang leren en ontwikkeling en gaan laaggeletterdheid tegen.
5. De gemeente zet zich samen met zorgverzekeraars en bewoners in om ziekte en ongezondheid te voorkomen. Er komen wijk- en doelgroepgerichte preventieprogramma's.
6. De gemeente zorgt voor een inclusieve arbeidsmarkt door bedrijven en organisaties aan te zetten om mensen met een beperking in dienst te nemen.

Werkzoekenden

1. De gemeente draagt zorg voor een goede ondersteuning bij het vinden van werk. De werkzoekende wordt met respect bejegend, de informatieverstrekking is correct en duidelijk; iedereen krijgt toegang tot datgene waar hij of zij recht op heeft.
2. Als het nodig is, wordt naast digitale ondersteuning persoonlijke begeleiding geboden.
3. Voor mensen die (nog) geen kans op betaald werk hebben, zoekt de gemeente naar passende alternatieven: scholing, participatiebanen, seniorenbanen, leerwerkplekken, stageplaatsen of vrijwilligerswerk. Het aanbod moet aansluiten bij de wensen en behoeften van degenen om

wie het gaat. We streven ernaar dat iedereen zoveel mogelijk bij een reguliere werkgever passend werk kan vinden.

4. De gemeente helpt – actief – de werkzoekenden die een eigen bedrijf willen starten. Het is van belang dat dit wordt voortgezet.
5. Elke werkzoekende moet op korte termijn aan de slag kunnen met werk of een opleidingstraject. Daarom biedt de gemeente eigen stageplekken en maakt ze afspraken met woningcorporaties, zorginstellingen en andere werkgevers over stageplaatsen en proefplaatsingen.
6. Bij opdrachten, aanbestedingen en subsidiëring eist de gemeente een sociale bijdrage in de vorm van stageplekken, leer-werktrajecten of begeleiding van maatschappelijk kwetsbare groepen.

Vrijwilligers

1. We waarderen mantelzorg en vrijwilligerswerk als gelijkwaardige vormen van participatie. De onbelaste vrijwilligersvergoeding gaat omhoog.
2. Vrijwilligerswerk mag reguliere arbeid niet verdringen.
3. Het vrijwilligerssteunpunt moet worden versterkt. Daarnaast, en in samenwerking met het steunpunt, kunnen meitinkers het vrijwilligerswerk in buurt en dorp stimuleren.
4. Projecten om jongeren met problemen arbeidsritme op te laten doen en hun participatie te verbeteren dienen bevorderd te worden.

Inkomen

1. Regelingen voor minima en bijstand moeten bekend zijn. De aanvraag van voorzieningen moet laagdrempelig zijn en iedereen moet kunnen krijgen waar hij of zij recht op heeft.
2. De meitinkers in de dorpen en wijken, maar ook anderen zoals leerkrachten, medewerkers in de thuiszorg, huisartsen, voedselbank e.d., kunnen een rol spelen in de informatievoorziening door het verstrekken van folders en het verwijzen naar de sociale dienst voor inkomensondersteuning. De gemeente stimuleert dit proces door het met de betreffende organisaties te bespreken of als eis in de aanbestedingsvoorwaarden, contracten of overeenkomsten op te nemen.
3. Er is een langdurigheidstoeslag voor minima met een inkomen tot 110% van het bijstandsniveau. Ook minima die in een periode van drie jaar tijd

tot maximaal € 1.750,- hebben bijverdiend, kunnen aanspraak maken op het extraatje. Hierdoor kunnen meer minima aanspraak maken op de langdurigheidtoeslag.

4. Minimaregelingen kunnen met een enkelvoudige procedure worden aangevraagd en worden zo mogelijk automatisch verstrekt. Eén aanvraagformulier en één folder met toelichting voor alle regelingen: kwijtschelding gemeentelijke belastingen, langdurigheidstoeslag en bijzondere bijstand.
5. De gemeente biedt gerichte ondersteuning aan mensen met de laagste inkomens door middel van het verlenen van korting op de Feanpas (sport-, cultuur- en openbaar vervoerпас). Minima kunnen een beroep doen op het participatiefonds 18+ om in aanmerking te komen voor korting op de Feanpas.
6. Het 'budgetboekje' wordt verbeterd en elk jaar ge-update en is digitaal en op papier beschikbaar.
7. GroenLinks komt op voor de groep mensen die onevenredig hard getroffen wordt door stapeling van verschillende bezuinigingen op hun uitkering.
8. De gemeente Heerenveen gaat experimenteren met het basisinkomen.
9. GroenLinks wil experimenteren met het basisinkomen voor mensen van 55+ door voor hen de tegenprestatie in de bijstand af te schaffen alsmede de sollicitatieplicht.
10. Bijstandsgerechtigden krijgen meer ruimte om bij te verdienen. Bij het onopzettelijk overtreden van de regels van de bijstand worden geen boetes meer opgelegd.
11. De gemeente verwijst actief naar het NIBUD: Berekenuwrecht.nl.

Kinderopvang

1. GroenLinks vindt het van belang dat er goede, toegankelijke kinderopvang is, zodat iedereen – man en vrouw – de mogelijkheid heeft om te gaan werken.
2. Gastouders betalen alleen leges als het bedrag dat aan de gemeente toegekend wordt via het gemeentefonds niet toereikend is.

Schuldenproblematiek

1. GroenLinks kiest voor een proactieve aanpak van de schuldenproblematiek via preventie, schuldsanering en nazorg door onder meer budgetmaatjes.
2. Schuldsanering gaat middels een schuldopkoopprogramma. De gemeente betaalt de schuldeisers 10% en neemt de schuld over.
3. Woningcorporaties, zorgverzekeraars en andere relevante organisaties melden betalingsachterstanden van twee maanden, zodat meitinkers vroegtijdig ingeschakeld worden en er gezocht kan worden naar oplossingen voordat het probleem echt grote vormen aanneemt.
4. Meitinkers kennen de mensen en zijn proactief bij het signaleren van het ontstaan van eventuele financiële problemen, dat geldt ook voor vrijwilligers van de Barones en Humanitas.
5. Regels voor schuldsanering zijn richtinggevend, met nadrukkelijk ruimte voor uitzonderingen. Regelgeving van gemeente, rijk en provincie, maar ook van de onderlinge gemeentelijke afdelingen moet zo op elkaar zijn afgestemd dat mensen hierdoor niet nog meer in de schulden raken.
6. Het budgetloket voor jongeren op het Friesland College om hen te leren om met geld om te gaan, wordt gehandhaafd.
7. Op scholen wordt aandacht besteed aan omgaan met geld.
8. Vrijwilligers die actief zijn als 'budgetmaatje' goed opleiden, begeleiden en waarderen.
9. Het ontstaan van schulden moet voorkomen worden; vooral achterstallige woonlasten als huur en energierekening, maar ook schulden door het niet kunnen aflossen van de hypotheek bij (tijdelijke) werkloosheid.
10. Mensen die door schulden in de problemen raken, moeten ondersteund worden in trajecten om uit de schulden te komen.
11. Bij elke uitkeringsaanvraag wordt gekeken naar de financiële positie van de aanvrager. Een actief doorverwijzingsbeleid wordt op dit punt ook ingevuld door contacten met maatschappelijke organisaties, plaatselijk belang, artsen en scholen. Iedereen is een meitinker!

3 Prettig Leven

Leefbare wijken en dorpen

De gemeente Heerenveen bestaat uit ruim 20 dorpen en gehuchten plus een aantal buurtschappen. Het is van groot belang dat het op elke plek prettig is om te leven voor jong en oud, voor rijk en arm, voor de sporter en voor de cultuurminnaar.

We moeten zuinig zijn op onze leefomgeving. Waarden als de schoonheid van het landschap, natuur en dierenwelzijn zijn niet in geld uit te drukken. Zij bepalen de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van een omgeving en het geluksgevoel dat mensen ervaren. We investeren in goede woningen, prettige wijken. Een plek waar je je thuis voelt in een aantrekkelijke omgeving, dat wil iedereen. We kiezen voor groene buurten met schone lucht en veilige straten, waar onze kinderen gezond kunnen opgroeien. Als je in Heerenveen of één van de grotere dorpen woont, zijn er speeltuinen en parken in de buurt. Als je in een klein dorp woont, zijn voorzieningen goed bereikbaar. We investeren in het landschap en de wijze waarop dat landschap wordt ingericht. Een mooi landschap met een goede biodiversiteit zorgt voor een betere leefbaarheid en gezondheid voor onze burgers en recreanten en voor meer duurzaamheid. Dat is niet alleen van het grootste belang, het biedt ook economisch duurzame kansen.

Het moderne gezin bestaat niet standaard uit man, vrouw en kind. In onze samenleving mag je zijn wie je bent, ongeacht waar je vandaan komt, waar je in gelooft of van wie je houdt. In onze gemeente bestaan geen tweede- of derderangsburgers. We streven naar emancipatie en werken aan gelijke kansen voor iedereen. Gehandicapten krijgen ondersteuning om zelfstandig te leven. Homo's kunnen vrij uiting geven aan hun seksuele gerichtheid. Onafhankelijke, kritische individuen vormen samen een zelfbewuste samenleving. We delen een publieke ruimte waarin mensen worden uitgedaagd om nieuwe talenten te ontwikkelen, vastgeroeste ideeën te bevragen en elkaar lastige vragen te stellen. Kunst daagt uit. Kunst brengt leven in de brouwerij, duikt op onverwachte plekken op, verbindt en bevraagt ons.

De vrijheid van meningsuiting is het fundament van onze vrije samenleving. Het is de onmisbare voorwaarde voor een zinvol democratisch debat. We moeten het

verschrikkelijk met elkaar oneens kunnen zijn. We durven elkaar aan te spreken als het nodig is. De grens wordt bereikt wanneer argumenten omslaan in dreigementen, intimidatie en geweld. Iedereen moet zich aan de wet houden. We erkennen diversiteit en bevorderen emancipatie en participatie.

Groen (en) wonen

1. De afspraken met de corporaties om de sociale woningvoorraad op peil te houden, de woningen energiezuinig te maken en betaalbaar te houden worden voortgezet.
2. In overleg met buurtverenigingen en inwoners wordt geïnvesteerd in de leefbaarheid van wijken en dorpen.
3. Om de woningnood voor studenten, starters en mensen met een middeninkomen aan te pakken, wil GroenLinks in samenspraak met investeerders leegstaande gebouwen van de Rijksoverheid transformeren tot betaalbare huurwoningen in het lagere en middensegment van de particuliere sector, zoals studentenwoningen. Het kraakverbod wordt afgeschaft.
4. De scheiding van wonen en zorg wordt teruggedraaid. Denk aan ouderen die langer thuis blijven wonen of anders gaan wonen, of verwarden die niet goed voor zichzelf kunnen zorgen.
5. De gemeente stimuleert experimenten die betrekking hebben op nieuwe vormen van wonen: levensloopwoningen, meer-generatie woningen, tiny houses, energiezuinige of energieneutrale woningen.
6. Woonwijken moeten toegankelijk zijn voor alle inkomensgroepen. Mensen krijgen meer keuzevrijheid door gemengd te bouwen voor arm en rijk, kopers en huurders.
7. Leefbaarheid en gezondheid worden verbeterd door voor voldoende groen te zorgen. In bebouwd gebied komen groene daken, groene gevels en tuinen voor onder meer (stads)landbouw.
8. Er wordt onderscheid gemaakt in de parkeertarieven voor schone en vieze auto's.
9. Geen vervuilende dieselauto's in het centrum van Heerenveen.
10. Voor de uitstoot van houtkachels en haarden worden regels opgesteld. Bij overtreding treedt de gemeente op als bemiddelaar.

11. Er komt een verbod op consumentenvuurwerk. Daarvoor in de plaats komen veilige vuurwerkshows.
12. Verkeersveiligheid krijgt meer aandacht. De veiligheid van fietsers en voetgangers binnen de bebouwde kom krijgt prioriteit.
13. Parkeerplekken die vrijkomen doordat meer mensen fietsen of gebruik maken van een deelauto of het Openbaar vervoer worden in overleg met buurtbewoners ingevuld.
14. De gemeente stimuleert initiatieven die ingezet worden om mensen bewust te maken van het gebruik van de openbare ruimte. Denk aan experimenten als leefstraten, open streets en spelen op straat.
15. Heerenveen doet actief mee aan Operatie Steenbreek onder het motto: 'Een tegel eruit, een plant erin!' Operatie Steenbreek is een landelijke campagne met als doel de verstening tegen te gaan door tuinen, pleinen en straten groener te maken.

Samen leven

1. De gemeentelijke organisatie vormt een afspiegeling van de gemeentelijke samenleving.
2. Alle instellingen die subsidie van Heerenveen ontvangen, gaan werk maken van diversiteit.
3. Tegen discriminatie wordt hard opgetreden. De klachtenregeling (Tumba) wordt goed onder de aandacht gebracht.
4. Gemeentelijke medewerkers krijgen training om discriminatie bij inwoners te signaleren en het op de eigen werkvloer te voorkomen, ook in buitenfuncties zoals het wijkbeheer.
5. Pesten wordt overal bestreden.
6. Aandacht voor het signaleren en bestrijden van eenzaamheid.
7. Op openbare scholen wordt goede voorlichting gegeven over vooroordelen, seks, lhbt+, godsdiensten en cultuurverschillen.
8. Waar gewerkt wordt met adviesraden zijn deze divers samengesteld (man/vrouw, oud/jong, homo/hetero, autochtoon/allochtoon). Zo zorgen we ervoor dat niet iedereen over één kam wordt geschoren en rekening wordt gehouden met specifieke vragen.
9. Opvang van mensen die om asiel vragen in Nederland wordt in onze gemeente kleinschalig georganiseerd, waarbij het aantal asielzoekenden

in een redelijke verhouding staat tot het inwonertal in een dorp. De opvang en het begin van de integratie worden in overleg met de bewoners geregeld.

10. De opvang is veilig en er is medische zorg beschikbaar. Er vindt voorlichting plaats over de gelijkheid van vrouwen, religieuze minderheden en lhbt+. In situaties van acute dreiging kunnen kwetsbare groepen tijdelijk in aparte opvang worden geplaatst. Daders worden effectief aangepakt.
11. Uitgewezen asielzoekers in nood krijgen van de gemeente ondersteuning en tijdelijke opvang.

Veiligheid

1. Er is een goed financieel ondersteund beleid voor dorpen en wijken. Het ontwikkelen van dorpsvisies wordt voortgezet en uitgebouwd naar wijkvisies.
2. De politie maakt samen met de gemeente een gebiedsscan, waaruit kan worden afgeleid welke dorpen of wijken extra aandacht nodig hebben. Deze gebieden krijgen extra aandacht, waarbij vooral wordt ingezet op het voorkomen van problemen door preventie.
3. Verlichting wordt ingezet als middel om sociale veiligheid te vergroten.
4. Er moet worden aangesloten bij initiatieven van burgers of bij de signalen die ze geven.
5. Het Keurmerk Veilig Wonen heeft - bewezen - direct effect op de kans op woninginbraak. De gemeente geeft hierover voorlichting aan bouwers, huizenbezitters en huurders en verhuurders.
6. In geval van camerabewaking wordt de privacy gewaarborgd en moeten de beelden na 48 uur vernietigd worden.

Scholen en voorzieningen

1. GroenLinks is een voorstander van multifunctionele accommodaties (mfa's) in de landelijke gebieden. Als kleine scholen in een dorp besluiten om te gaan samenwerken, dan verdienen zij daarbij alle ondersteuning en investering. Buitenschoolse opvang en kinderopvang horen erbij.
2. GroenLinks heeft zich de afgelopen jaren ingezet voor goede huisvesting van scholen. In multifunctionele centra zit alles onder één dak: school,

kinderopvang, buitenschoolse opvang, etc. Dit heeft een positieve uitwerking op gemeenschapszin in wijk of dorp.

3. Alle kinderen in Heerenveen moeten met een fietstocht van maximaal 6 km. een basisschool kunnen bereiken. De laatste school in een dorp is een openbare school.
4. Rondom elke school is een autoluwe zone, om zo ouders en kinderen te stimuleren te voet of op de fiets naar school te gaan.
5. Iedere jongere gaat naar school en er is een goed verzuimbeleid in samenwerking met meitinker en politie. Het centrum voor jeugd en gezin speelt een belangrijke rol.
6. Als scholen kampen met een onderhoudsachterstand moet dit worden aangepakt.
7. De logopedie voor kinderen met een taalachterstand moet behouden blijven.
8. Volwassenenonderwijs en bestrijding van analfabetisme en laaggeletterdheid, meestal onderdeel van re-integratie en begeleiding naar werk, moeten worden voortgezet.
9. In de gemeente Heerenveen hebben alle kinderen gelijke kansen. Scholen krijgen daarom budget om bijspijkerlessen op school aan te bieden, zodat elke leerling die dat nodig heeft er gebruik van kan maken. Ook kunnen scholen de mogelijkheid bieden aan leerlingen met een achterstand om een weekend- of zomerschool te volgen. Zo heeft elk kind, ongeacht de portemonnee van de ouders, gelijke kansen in het onderwijs.
10. Elke school in de gemeente is een gezonde school. Daarom worden er op school gezonde maaltijden aangeboden en verdwijnen de prikkels die tot overgewicht leiden, zoals snoep- en frisdrankautomaten.
11. Op school wordt naast gezond leven ook aandacht besteed aan waarden die leiden tot een compleet (wereld)burgerschap met oog voor mens, dier en natuur. Denk daarbij aan diversiteit en antidiscriminatie. Bestrijding van vooroordelen over gender en seksualiteit is onderdeel van de zorgplicht van alle scholen. Natuur- en milieueducatie moet bevorderd worden, bijvoorbeeld met het opnieuw inrichten van leskisten in samenwerking met het IVN. Mogelijk kan de openbare bibliotheek voor de uitleen zorgen.

Sport

1. Er mag niet worden bezuinigd op het onderhoud aan sportvelden en -accommodaties. De gemeente Heerenveen draagt steeds meer onderhoud over aan de verenigingen, maar de gemeente moet het onderhoud van sportfaciliteiten garanderen. Hiermee wordt kapitaalvernietiging voorkomen.
2. De coördinator voor sport en bewegen voor de openbare scholen moet worden gehandhaafd, ten behoeve van goed onderwijs in sport en gymnastiek en doorverwijzing naar verenigingen.
3. Initiatieven van bewoners voor sport en beweging in wijk en dorp (ook met en voor de jeugd!) worden gestimuleerd.
4. GroenLinks is tegen het gebruik van rubbergranulaat als onderdeel van het kunstgras op voetbalvelden. Het PAK-gehalte in de rubberen balletjes is ontoelaatbaar hoog. Kinderen sporten op een vuilnisbelt. Het materiaal wordt verspreid in de omgeving en komt terecht in het grondwater waar het schade aanbrengt aan organismen in de bodem en het oppervlaktewater. De gemeente zal, waar een kunstgrasveld noodzakelijk is, het gemeenteaandeel van de kosten voor haar rekening nemen.

Kansen voor de jeugd

1. Er moeten voldoende speelplekken zijn voor kinderen en jongeren van alle leeftijden. In elke wijk een (trap)veldje, eventueel een schoolplein dat na schooltijd kan worden gebruikt.
2. Alle scholen hebben een ruim schoolplein nodig!
3. Elke schoolomgeving moet veilig zijn en er komen veilige routes naar scholen. Dit is een kwestie van verkeersinfrastructuur, maar ook van afspraken tussen scholen en ouders over het halen en brengen van kinderen. Ouders worden gestimuleerd om hun kinderen op de fiets te halen en te brengen.
4. GroenLinks is voorstander van een jongerencentrum in Heerenveen.
5. In Heerenveen is veel te weinig woonruimte voor jongeren. Er moet meer jongerenhuisvesting komen in de vorm van kamers en zelfstandige wooneenheden.
6. Het kindpakket wordt verruimd om zo kinderen van 0 – 18 jaar met ouders die onvoldoende geld hebben voor sport, muziek en spel toch

- volledig mee te kunnen laten draaien. Zo ontplooiën ze hun talenten en krijgen ze meer eigenwaarde en zelfrespect.
7. Binnen het kindpakket worden kinderen in de gelegenheid gesteld zwemdiploma A en B te halen. Er hoeft geen keuze gemaakt te worden tussen sport en cultuur, er mag dus voor een sport gekozen worden, maar er mag ook een keuze uit het culturele aanbod gemaakt worden.
 8. Jongeren worden betrokken bij het beheer van speel- en trapveldjes door gezamenlijke inspecties uit te voeren.
 9. Initiatieven van jongeren, zoals de wens voor het bouwen van een halfpipe of skatebaan, worden serieus in overweging genomen en ondersteund.
 10. Jongeren worden door de gemeente actief uitgedaagd om positieve initiatieven te nemen en worden in staat gesteld om hun ideeën uit te voeren. Bijvoorbeeld door middel van een jongerenbudget, waarbij de jongeren ideeën kunnen indienen die ze zelf willen uitvoeren. Het budget gaat naar de ideeën waarop de meeste jongeren stemmen.
 11. Samen met jongeren worden activiteiten in de wijk georganiseerd. Het is zaak dat gemeente en jongerenwerk zoeken naar vormen van contact waarbij jongeren serieus worden genomen en er een beroep op hen wordt gedaan. Het organiseren van bijvoorbeeld sportieve activiteiten in een wijk bevordert ook de sociale samenhang en de leefbaarheid in de betreffende wijk. Tegelijk doen de jongeren veel praktijkervaring op. Verenigingen voor plaatselijk belang en wijkbelang zouden jongeren en eventuele jongerenwerkers moeten betrekken bij de plannen voor wijk en dorp.

Een creatieve samenleving

1. Heerenveen kent een breed lokaal cultuuraanbod, waarbinnen de verschillende partijen elkaar aanvullen en weten te vinden. Zij maken daarbij gebruik van moderne middelen en zoeken de verbinding met de inwoners van Heerenveen, zodat ze als cultuurdragers en cultuurvernieuwers midden in de samenleving staan.
2. De culturele functies moeten behouden blijven, maar de accommodaties kunnen mogelijk beter worden benut of worden ingeruild voor goedkopere. Verhuizing van de bibliotheek naar een ander gebouw is een

optie voor de toekomst, wanneer de collectie van de bibliotheek is gedigitaliseerd. De functie van studie-, lees- en ontmoetingsplaats blijft behouden.

3. Door samenwerking kunnen kosten voor ondersteunende diensten worden bespaard.
4. Amateurkunst- en cultuurorganisaties dragen bij aan de diversiteit van het culturele aanbod. Met eenmalige subsidies kunnen bijzondere publieksprojecten worden gestimuleerd.
5. Wij vinden kunst en cultuur belangrijk en zijn bereid erin te investeren. Kunstenaars moeten ruimte hebben voor innovatie en talentontwikkeling. Heerenveen bruist!
6. GroenLinks ziet vestiging van ateliers en kunstexperimenten in kwetsbare wijken als een kans om de dynamiek en aantrekkingskracht van deze wijken te verhogen.
7. Er wordt een gemeentelijke cultuurprijs ingesteld als waardering voor een vernieuwend initiatief of bijzondere prestatie op het gebied van kunst en cultuur.
8. Culturele instellingen in de gemeente Heerenveen kunnen hun collecties uit depot en hun activiteiten ook in de dorpen tonen. De gemeente stelt leegstaande panden beschikbaar als expositie-, atelier- of repetitieruimte.
9. Kennismaking met kunst en cultuur is van belang voor jong en oud. Kunst- en cultuuruitingen maken mensen ervan bewust dat je op heel veel verschillende manieren naar de wereld kunt kijken en deze heel verschillend kunt ervaren.
10. De gemeente faciliteert scholen bij het realiseren van kunst- en cultuuronderwijs en bij bijzondere projecten, door middel van de inzet van een cultuurcoördinator.
11. De Heerenveense School ontwikkelt zich tot een ontmoetingsplaats van kunst en cultuur.
12. De gemeente moet garant staan voor het voortbestaan van het Domela Nieuwenhuis Museum voor de komende vijf jaar. Uit historisch perspectief is behoud van dit museum voor Heerenveen te belangrijk.

4 Moderne solidariteit

Meedoen

De decentralisatie van de zorg behelst naast efficiënter werken en meer zorg op maat ook een forse bezuiniging, waardoor het meer lijkt alsof de overheid aangeeft: “U zoekt het maar uit, want wij moeten bezuinigen”. GroenLinks Heerenveen vindt dat het niet genoeg gaat om wat mensen zelf willen en kunnen. We willen dat de zorg gaat naar de mensen die het nodig hebben. De wensen van mensen staan centraal, niet de structuren of organisaties. Zo moeten ouderen zelf kunnen kiezen of zij thuis blijven wonen met professionele hulp of in kleinschalige woonvormen waar zorg aanwezig is. Zo moeten ouders met een meervoudig gehandicapt kind niet twee dagen in de week aan de telefoon hoeven doorbrengen om zorg te regelen voor hun kind, maar moeten zij duidelijk geïnformeerd worden en ontlast worden. Zo moeten mensen zelf weten of ze zorg afnemen van een zorgorganisatie of dat ze liever gebruik maken van de zorg door een naaste. Eigen keuze is voor GroenLinks een belangrijk fundament. Het persoonsgebonden budget is daarvoor belangrijk.

Solidair en toegankelijk

1. Uitgangspunt van zorg is onafhankelijkheid, zelfstandig functioneren en eigen regie bij de zorgvrager. Begeleiding en ondersteuning moet worden gegarandeerd door de uitvoerende organisatie.
2. De spin in het web is de meitinker. Dat is een onafhankelijk opererende professional die goed geschoold is en reguliere verzoeken en hulpvragen goed en adequaat kan behandelen.
3. De meitinker is een ‘generalist’, die moet terecht moet kunnen bij specialisten en die, wanneer nodig, (bij excessen of tweede keukentafelgesprek) inschakelen.
4. De meitinkers onderhouden contacten met de verschillende organisaties in het veld van zorg en welzijn, vormen de verbindende schakel, en hebben eveneens een signaleringsfunctie. Zij zijn het gezicht in de wijk en opereren laagdrempelig.
5. Wanneer iemand met een zorgvraag komt, gaat de meitinker op huisbezoek om de vraag goed te kunnen verhelderen, het zogenaamde ‘keukentafelgesprek’. De zorgvrager bereidt het gesprek voor en komt

met een voorstel. Hij of zij kan desgevraagd gebruik maken van ondersteuning door een vertegenwoordiger van een onafhankelijke organisatie. Deze is ook bij het gesprek aanwezig. Van het gesprek wordt een verslag gemaakt. Het plan dat gemaakt wordt op grond van het voorstel en het gesprek wordt helder toegelicht, wanneer nodig in een gesprek.

6. De meitinker ondersteunt vervolgens bij het vinden van oplossingen via zowel de professionele organisaties (bijvoorbeeld thuiszorg) als via mantelzorg en vrijwilligerswerk.
7. De gemeente communiceert duidelijk over het recht op onafhankelijke cliëntondersteuning, door een 'regie-ondersteuner'.
8. De gemeente geeft duidelijke en toegankelijke informatie over mogelijke voorzieningen via een website en een equivalent van het 'budgetboekje'.
9. Lichte hulp en ook zwaardere vormen van ondersteuning zijn dichtbij (op wijkniveau) voorhanden.
10. Voor mensen met een chronische ziekte, een beperking of aandoening moet het mogelijk blijven een PGB te krijgen, ook als slechts enkele uren per week begeleiding nodig is. Met een PGB kan de cliënt zelf het heft in handen nemen en de benodigde zorg, begeleiding, hulpmiddelen of voorzieningen regelen. Een meitinker evalueert en controleert of de zorg doelmatig wordt ingezet.

De doelgroep praat mee

1. De participatieraad onderhoudt actief contacten met de achterban. Door gesprekken met mensen die zelf met uitkeringen, ziekte en beperkingen te maken hebben, heeft de participatieraad een goed beeld van wat er in de praktijk speelt en kan daardoor het college goed adviseren. De vergaderingen worden aangekondigd en zijn openbaar toegankelijk. Betrokkenen kunnen inspreken en het vergaderverslag wordt gepubliceerd.
2. De gemeenteraad spreekt tweemaal per jaar met ervaringsdeskundigen. Zij geven aan wat goed gaat en waar ze tegen aanlopen, zodat raadsleden weten wat de effecten van het beleid zijn en waar aanpassingen nodig zijn.

Jeugdzorg

1. Goede preventie begint bij een goede samenwerking en vroegtijdige signalering van problemen door o.a. scholen, kinderopvang, politie, jeugdgezondheidszorg, jongerenwerk, meitinkers, oftewel alle organisaties die met kinderen en hun opvoeders te maken hebben. De gemeente zal vanuit een regierol samenwerking van organisaties moeten stimuleren.
2. De aanwezigheid van een preventiewerker van Caleidoscoop op middelbare scholen in het kader van preventie en signalering is waardevol en moet voortgezet en uitgebouwd worden.
3. De gemeente kan daarbij de pedagogische kwaliteit van de omgeving van kinderen verbeteren. Kinderen en jongeren zijn gebaat bij een veilige en stimulerende omgeving (gezin, school, wijk of dorp), waarin ze worden uitgenodigd te participeren. De kwaliteit van de leefomgeving kan worden verbeterd door per wijk of dorp initiatieven van bewoners te stimuleren, bijvoorbeeld door koffieochtenden voor jonge ouders waarin ervaringen worden uitgewisseld.
4. Het budget van het kindpakket voor kinderen van 0 – 18 wordt verhoogd met het oorspronkelijke budget van 110.000 euro, zodat de als extra bedoelde 'Klijnsmagelden' ook als zodanig worden ingezet.
5. GroenLinks benadrukt dat vooral effectieve zorg moet worden ingezet. Zowel lichte als zwaardere hulp moet bewezen effectief zijn.
6. De expertise van gecertificeerde organisaties in de jeugdbescherming en jeugdreclassering, die nodig is om te bepalen welke zorg (lichte en zwaardere zorg) kinderen en hun opvoeder nodig hebben, moet breed in de gemeente worden ingezet.
7. Iedere jongere krijgt tijdig de hulp die nodig is, ook als het gaat om specialistische hulp. Het ontstaan van wachtlijsten moet worden voorkomen.
8. Alcohol- en drugsgebruik onder jongeren is een groot probleem. GroenLinks zet zich in om dit tegen te gaan. Het huidige beleid moet worden voortgezet en versterkt. Samen met politie, verslavingszorg/GGD en instellingen die met jongeren te maken hebben (onderwijs, welzijn, sport) wordt een plan gemaakt om alcohol- en drugsgebruik onder

- jongeren tegen te gaan. De meitinkers hebben een belangrijke signalerende functie. De gemeente zal een regierol op zich nemen.
9. Buurthuizen, wijkgebouwen en sportkantines moeten voldoen aan horecavereisten, en voldoen daarmee aan het alcoholconvenant.
 10. Jongeren die 18 worden vallen tussen wal en schip. GroenLinks pleit voor een speciaal jong-volwassenenfonds voor jongeren van 18 – 23 jaar. Mensen die daarna nog een extra steuntje nodig hebben kunnen een beroep doen op het participatiefonds.

Zorg voor ouderen en mensen met een beperking

1. Op de woningmarkt moet een diversiteit aan geschikte woonruimte voor ouderen beschikbaar komen. Mogelijkheden hiervoor worden bij nieuwbouw- en herstructureringsprojecten ten volle benut. Leegkomende panden kunnen een herbestemming krijgen voor aangepaste woningen. Ook particuliere initiatieven worden aangemoedigd.
2. Nieuwe woningen voor ouderen en mensen met een (lichamelijke) beperking worden dicht bij de voorzieningen gebouwd. Bijvoorbeeld in de omgeving van winkels en in het centrum van een dorp.
3. We maken een bewuste afweging tussen de voor- en nadelen van het aanpassen van de woning of het verhuizen naar een passend huis of verzorgingstehuis. Hierbij kijken we zowel naar de kosten van verschillende mogelijkheden als naar het zich thuis kunnen voelen in een nieuwe omgeving.
4. Heerenveen wordt 'rolstoel- en rollatorproof', d.w.z. met een rolstoel of rollator kan men in de gemeente overal goed komen. Gemeentelijke gebouwen, trottoirs, winkels en overige voorzieningen dienen fysiek toegankelijk te zijn. Dit geldt ook voor evenementen. Met een jaarlijkse schouw sporen we samen met de inwoners de bestaande obstakels en problemen voor rolstoelen en rollators op. Met elkaar bepalen we welke problemen we als eerste gaan aanpakken om de gemeente rolstoel- en rollatorproof te maken. Met deze bevindingen wordt ook rekening gehouden bij de herinrichting van straten en wijken en bij nieuwe planontwikkeling.

5. Er zijn goede individuele vervoersmogelijkheden: toegankelijk openbaar vervoer en betrouwbaar OV-taxivervoer waarbij de klant adequaat wordt bejegend. In een plattelandsgemeente als Heerenveen is het noodzakelijk dat de bestaande regelingen voor reiskostenvoorziening worden gehandhaafd.
6. We willen mensen met een beperking stimuleren 'zinnig' bezig te zijn met werk, sport, vrijwilligerswerk of dagbesteding. Dat draagt bij aan hun zelfstandig functioneren. Ook voor deze groep moet een PGB-regeling toegankelijk zijn, zodat een passende plek met aanvullende begeleiding kan worden uitgekozen.

5 Duurzaamheid en milieu

Duurzaamheid

1. GroenLinks wil innovatieve technieken bevorderen. Heerenveen moet voorop lopen in de toepassing van passende, schone energiesystemen op basis van wind, zon, geothermische warmte, etc. Fossiele brandstoffen behoren tot het verleden en in Heerenveen wordt dan ook niet geboord naar gas.
2. "Smûk en Sunich", het Heerenveense stimuleringsprogramma voor huiseigenaren en corporaties, doet goed werk op het gebied van energiezuinige woningen, isolatie, etc. Dit moet worden voortgezet. Energiesystemen die direct winst opleveren voor de bewoners, in plaats van voor de energiemaatschappijen, dienen nog meer aandacht te krijgen.
3. Bij nieuwbouwwoningen alleen gasvrije woningen toestaan.
4. Een betaalbare en energiezuinige woning voor iedereen.
5. Bij het plannen van nieuwe wijken en gebouwen wordt rekening gehouden met de optimale benutting van de zonnestand. Door gebouwen direct slim te plaatsen, wordt het veel gemakkelijker zuinig te blijven en om zonnecellen te plaatsen. Ook kan het comfort omhoog (tuin of balkon op zuiden).
6. Bij renovatieprojecten, die gezamenlijk door de gemeente Heerenveen en corporaties worden opgepakt, moet de hoogste prioriteit worden gegeven aan isolatie, energiezuinigheid, zonne-energie etc.
7. De gemeente zet in op maximale verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed. Dit bespaart CO2 en kosten én leidt tot hogere waarden van de gebouwen, betere verhuurbaarheid en hoger comfort.
8. De gemeente wordt lid van de Fryske Energie Coöperatie en propageert deelname bij de bevolking. Deelnemende groepen, dorpen en wijken kunnen geld genereren met opwekking van duurzame energie, waarmee bijvoorbeeld de leefbaarheid van de dorpen kan worden verbeterd.
9. De 'Light Challenge', waarin studenten de beste verlichting ontwerpen, moet worden voortgezet. Dit werkt energiebesparend, is goed voor de natuur en prettig voor omwonenden.
10. Duurzaam bouwen wordt de norm.

11. De gemeente is lid van de Vereniging Klimaatverbond Nederland, want we willen niet zelf opnieuw het wiel uitvinden, maar resultaat boeken.
12. Er wordt bewust omgegaan met water. Zo vangen gemeentebouwen hemelwater op en worden gratis regentonnen aangeboden door de gemeente.
13. Er komt twee miljoen euro beschikbaar in de vorm van leningen via het Revolverend Fonds Heerenveen. Dit geld is beschikbaar voor maatschappelijke initiatieven binnen de gemeentegrenzen en is bedoeld voor projecten gericht op duurzaamheid, leefbaarheid en energie.

Een duurzaam Heerenveen

1. Groene recreatie ten behoeve van het toerisme en de eigen bevolking in een mooi landschap met een evenwichtige biodiversiteit.
2. De gemeente biedt ruimte voor lokale initiatieven op het gebied van voedselproductie, zoals dorpstuinen en initiatieven voor samenwerking tussen agrariërs, gebiedsbeheerders en bewoners van de dorpen.
3. De gemeente zet in op een omslag van de huidige landbouw naar een landbouw die in een natuurlijk evenwicht op duurzame wijze gebruik maakt van de aarde.
4. De gemeente zal bij de inrichting van de fysieke leefomgeving inzetten op het inrichten van een landschap dat mooi en duurzaam is en gezond voor mensen, dieren en planten.
5. Het netwerk van wandelknooppunten wordt over de gehele gemeente uitgebreid.
6. Het voetpadennet wordt uitgebreid, bijvoorbeeld met een verbinding van Aldeboarn naar De Deelen en het herstel van oude kerkenpaden.
7. De parkeerplaats aan de zuidkant van De Deelen moet worden hersteld.
8. Het initiatief van lokale ondernemers om de vervening als centraal thema te promoten wordt ondersteund. Renovatie van de - unieke! - verveningsmachine die in De Deelen staat, kan door middel van een scholings- of reïntegratieproject worden aangepakt.
9. De goede relatie met gebiedsbeheerders, zoals Staatsbosbeheer, moet worden voortgezet.
10. Het beheer van het gemeentelijk groen wordt afgestemd op natuurontwikkeling en op de bescherming van de dieren en hun

leefgebieden. Voor een natuurlijke ontwikkeling zijn inheemse bomen en struiken, en ook verbinding met het buitengebied, belangrijk.

11. Er zijn goede verbindingen van en naar de treinstations. Tijdens sportwedstrijden, festivals worden bezoekers in de gelegenheid gesteld hun bestemming gemakkelijk te bereiken met het openbaar vervoer.

Schone lucht:

1. Aanplant van bomen, vooral rondom scholen die te dichtbij de snelweg staan.
2. Waar de autosnelweg grenst aan de bebouwde kom maximumsnelheid verlagen van 130 naar 80 km per uur.
3. Het gebruik van elektrische en waterstofauto's stimuleren.
4. Geen nieuwe woningen, scholen en verpleeghuizen binnen 300 meter van de snelweg.

Schoon water:

1. Alle woningen in het buitengebied worden aangesloten op de riolering, zodat het oppervlaktewater niet meer wordt belast.
2. Lozingsverbod voor pleziervaartuigen wordt gehandhaafd.

Schone omgeving:

1. Zwerfafval is storend en gevaarlijk voor dieren. We zorgen daarom voor voldoende afvalbakken in de openbare ruimte. Deze bakken worden op tijd geleegd.
2. Elke twee weken vuilophaal, zowel grijs als groen. Inwoner betaalt per leging, onder het motto: de vervuiler betaalt.
3. Ondernemers stimuleren om zo weinig mogelijk verpakkingsmateriaal te gebruiken.
4. Langs alle schoolfietsroutes worden blikvangers geplaatst.

Dierenwelzijn

1. De gemeente ondersteunt de boeren die zo diervriendelijk mogelijk werken door zelf het goede voorbeeld te geven: voor eigen gebruik en bij recepties worden alleen scharrel-, biologische en/of vegetarische producten gebruikt.

2. Heerenveen zal, met behulp van de inrichting van de fysieke leefomgeving, de vestiging van bio-industrie (megastallen) en het grootschalig houden van vee binnen de gemeentegrenzen voorkomen.
3. De hondenbelasting dient volledig te worden besteed aan maatregelen voor honden.
4. Circussen met dieren zijn niet welkom in Heerenveen.
5. Bij (paarden)markten is het dierenwelzijn van het hoogste belang. Hierop moet worden gehandhaafd.

Groen ondernemen

Projecten en bedrijvigheid; ondernemen in Heerenveen:

1. Geen nieuwe bedrijventerreinen erbij, er is nog genoeg ruimte op de bestaande terreinen.
2. De gemeente stimuleert en beloont bedrijven met een volledig energieneutrale bedrijfsvoering die een bijdrage leveren aan een circulaire economie.
3. De gemeentelijke dienstverlening richting midden- en kleinbedrijf is goed te noemen en de website begint goed te functioneren voor vergunningen, etc.
4. Er is een goede samenwerking met het bedrijfsleven en met winkels en horeca in het centrum. De gemeente kan doorgaan op de ingeslagen weg.
5. Wij geven ruim baan aan bedrijven die werken aan, en aan initiatieven die gericht zijn op, innovatieve manieren van energiewinning, opslag van schone energie, etc. Europese subsidies moeten hierbij zo goed mogelijk worden toegepast.
6. De gemeente sluit in haar inkoopbeleid aan bij het programma Inkoop Innovatie Urgent om zo werkgebieden die innovatie nodig hebben te ondersteunen. Te denken valt aan duurzame mobiliteit, veiligheid, gezondheidszorg en circulaire economie.
7. De gemeentelijke belastingen worden gebruikt als instrument om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) te stimuleren.

Verkeer en vervoer

1. Voetgangers en fietsers komen in Heerenveen op de eerste plaats. Het is milieuvriendelijk en het is gezond om te lopen en te fietsen. Er wordt een goed fietsnetwerk aangelegd met snelle en veilige oversteekplaatsen.
2. In Heerenveen komen fietssnelwegen, zodat fietsers zich gemakkelijk, snel en veilig van dorp naar dorp kunnen verplaatsen.
3. Er zijn voldoende fietsenstallingen met name in de dorpskernen, bij winkelcentra en bij de stations, die worden betaald uit de parkeergelden.
4. Parkeergelden zijn kostendekkend.
5. Bij sneeuw en gladheid worden fietspaden begaanbaar gehouden.
6. De gemeente Heerenveen staat positief tegenover de invoering van een deelfietsstelsel.
7. De oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen leveren groene energie. Elektrisch rijden is dan emissievrij.
8. De infrastructuur van de wandelpaden en stoepen wordt onderzocht op toegankelijkheid en waar nodig aangepast.
9. In de dorpskernen gaat speciale aandacht uit naar de wandelroutes. Deze moeten aantrekkelijk en veilig zijn.
10. De gemeente Heerenveen stimuleert het gebruik van deelauto's.

**ER LIGT EEN
UNIEKE KANS**

PAK HEM OP

GROENLINKS